

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ ԿՈՂՄԻՑ
ԹՈՂԱՐԿՎՈՂ ԿԱՐԾԱԺԱՄԱԿԵՏ ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՏՈՍՄԵՐԻ ԹՈՂԱՐԿՄԱՆ,
ՏԵՂԱԲԱՇԽՄԱՆ, ՇՐՋԱՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄԱՐՄԱՆ ՍՊԱՍԱՐԿՄԱՆ
ԿԱՐԳ**

1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1. 1 Սույն կարգը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի (Կենտրոնական բանկ) կողմից թողարկվող պարտատոմսերի (այսուհետ՝ Պարտատոմս) թողարկման, տեղաբաշխման, շրջանառության և մարման սպա-սարկման կանոնները:
- 1.2 Կենտրոնական բանկի Պարտատոմսերը թողարկվում են ելնելով Կենտրոնական բանկի հիմնական խնդրից:

2. ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

2. 1 Սույն կարգում օգտագործվող հիմնական հասկացություններն են՝
- 2.1.1 Պարտատոմս՝ Կենտրոնական բանկի կողմից թողարկվող ոչ փաստաթղթային կարճաժամկետ զեղչատոկոսային պարտատոմս,
- 2.1.2 Թողարկող՝ Կենտրոնական բանկ,
- 2.1.3 Դիլեր՝ Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գործող առևտրային բանկ, որը Կենտրոնական բանկի հետ կնքել է համապատասխան պայմանագիր,
- 2.1.4 Պահառու՝ Պարտատոմսերի թողարկման, շրջանառության և մարման սպա-սարկման պարտավորությունները կրող և Պարտատոմսերի թողարկման գլոբալ հավաստագիրը պահող և հաշվառող, պահառուական գործունեություն իրականացնող ենթակառուցվածք: Պարտատոմսերի առաջնային և երկրորդային շուկա-ների սպասարկման նպատակով Թողարկողը հանդես է գալիս որպես պահառու, իրականացնում է Պարտատոմսերով հավաստվող իրավունքների գրան-ցումը, համապատասխան գործարքների վերջ-նահաշվարկը:
- 2.1.5 Ենթապահառու՝ պահառուական գործունեություն իրականացնող ենթակառուցվածք, որում հաշվառվում են ներդրողներին սեփականության իրավունքով պատկանող Պարտատոմսերը՝ ըստ առանձին սեփականատերերի:
- 2.1.6 Ներդրող՝ պարտատոմսերի սեփականատեր հանդիսացող ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձ, որի պարտատոմսերը հաշվառվում են Ենթապահառուի մոտ:
- 2.1.7 Առևտրային բանկ՝ Հայաստանի Հանրապետությունում գործող առևտրային բանկ, որը չի հանդիսանում Պարտատոմսերի շուկայում Դիլեր, և որին սեփականության իրավունքով պատկանում են Պարտատոմսերը:
- 2.1.8 Աճուրդ՝ Պարտատոմսերի առաջնային տեղաբաշխման նպատակով կազմակերպվող փակ մրցութային գործընթաց, որին Դիլեր-ները ներկայացնում են հայտեր՝ Պարտատոմս ձեռք բերելու նպատակով:
- 2.1.9 Դեպո հաշիվ՝ պարտատոմսերի հաշվառման համար նախատեսված գրառումների բազմություն, որը միավորված է ընդհանուր հատկանիշներով:
- 2.1.10 Դեպո հաշվարկներ՝ ենթապահառուների և պահառուի կողմից իրականացվող գործառնությունների բազմությունն է, որի արդյունքում իրականացվում է պարտատոմսերի նկատմամբ սեփականության իրավունքի փոխանցում գործարքի մասնակիցների միջև «առաքում» վճարման դիմաց» կամ «ազատ առաքման» սկզբունքով:

2.1.11 Պետական արժեթղթերի հաշվառման և հաշվարկների իրականացման համակարգ (այսուհետ՝ Համակարգ)՝ Պահառուի մոտ վարվող դեպո հաշիվներում Պարտատոմսերի հաշվառման և Պարտատոմսերով գործարքների վերջնահաշվարկների իրականացումն ապահովող համակարգ:

3. ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐԻ ԹՈՂԱՐԿՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

3.1 Սույն կարգի համաձայն թողարկված Պարտատոմսերի տեղաբաշխման, շրջանառության և մարման սպասարկման պայմաններում փոփոխություններ չեն կարող նախատեսվել:

3.2 Պարտատոմսեր կարող են ձեռք բերել Դիլերները:

3.3 Պարտատոմսերի թողարկումն իրականացվում է Կենտրոնական բանկի խորհրդի կողմից հաստատվող դրամավարկային եռամսյակային ծրագրի հիման վրա Կենտրոնական բանկի նախագահի որոշմամբ, որը հիմք է հանդիսանում Պարտատոմսերի առաջնային տեղաբաշխում իրականացնելու նպատակով աճուրդ կազմակերպելու համար:

3.4 Կենտրոնական բանկի նախագահի որոշման հիման վրա տեղաբաշխումից մեկ օր առաջ Համակարգում գրանցվում են տեղաբաշխման ենթակա պարտատոմսերի թողարկման չափանիշները՝ թողարկման օրը և ժամը, հերթական համարը, թողարկման ծավալը, մարման օրը, Պարտատոմսի ձեռք բերման առաջարկության նվազագույն ծավալը, քայլը:

3.5 Պարտատոմսերի թողարկումը ձևակերպվում է գլոբալ հավաստագրով՝ համաձայն հավելված 1-ի: Աճուրդի արդյունքում չտեղաբաշխված պարտատոմսերը ենթակա են հաշվառման:

3.6 Թողարկողը Պարտատոմսերի թողարկման հայտարարությունում նշում է սույն կարգի 3.4 կետում նշված Կենտրոնական բանկի նախագահի որոշմամբ սահմանված պարտատոմսերի թողարկման չափանիշները:

3.7 Թողարկողը պարտավոր է ՍԻԲԻԷՅՆԵՑ համակարգի կամ այլ մասնագիտացված կապի և զանգվածային լրատվության միջոցներով թողարկման օրվանից ոչ ուշ, քան մեկ օր առաջ հրապարակել հերթական թողարկման տեղաբաշխման մասին տեղեկատվություն՝ համաձայն հավելված 2-ի, իսկ աճուրդի անցկացման համար սահմանված ժամից առավելագույնը երկու ժամվա ընթացքում հրապարակել աճուրդի արդյունքները՝ աճուրդին մասնակցած Դիլերների թիվը, ներկայացված առաջարկությունների ընդհանուր ծավալը, բավարարված առաջարկությունների ընդհանուր ծավալը, աճուրդի սահմանային եկամտաբերությունը և միջին կշռված եկամտաբերությունը՝ համաձայն հավելված 3-ի:

3.8 Աճուրդի անցկացման համար սահմանված ժամից առավելագույնը երկու ժամ հետո՝ ժամը 13.00 Թողարկողը որոշում է և հայտարարում է Պարտատոմսերի տեղաբաշխման սահմանային եկամտաբերությունը՝ ստորակետից հետո չորս նիշի ճշտությամբ: Սահմանված ժամին Թողարկողի կողմից աճուրդի արդյունքները չհրապարակելու դեպքում աճուրդը համարվում է չեղյալ:

3.9 Թողարկողը պարտավոր է սահմանված ժամկետներում թողարկել և ապահովել իր կողմից թողարկված Պարտատոմսերի մարումը:

3.10 Պարտատոմսերը թողարկվում են մինչև 1 տարի մարման ժամկետով: Պարտատոմսերի թողարկման պետական գրանցման համարը կատարվում է համաձայն հավելված 4-ի:

3.11 Պարտատոմսերը վաճառվում են անվանական արժեքի նկատմամբ զեղչատկոսով և մարվում անվանական արժեքով:

3.12 Պարտատոմսերով հավաստված իրավունքների պաշտոնական ամրագրումն իրականացվում է դեպո հաշիվներում համապատասխան գրառումներ կատարելու միջոցով (այսուհետ՝ Պարտատոմսերի դեպո հաշվառում): Պարտատոմսերի դեպո հաշվառումն

իրականացվում է երկու մակարդակով՝ կենտրոնական Պահառուի և ենթապահառուների մոտ դեպո հաշիվներ վարելով: Պարտատոմսերի սեփականության իրավունքը ձեռք է բերվում այդ Պարտատոմսերը Պահառուի կամ ենթապահառուի մոտ սեփականատիրոջ անունով բացված դեպո հաշվում մուտքագրվելուց հետո: Պարտատոմսերի սեփականատիրոջը, ըստ պահանջի, տրվում է տեղեկանք Պարտատոմսերի դեպո հաշվից՝ համաձայն հավելված 5-ի:

3.13 Թողարկողը պարտավոր է յուրաքանչյուր Դիլերի տրամադրել դեպո հաշիվ/հաշիվներ: Դեպո հաշիվը հանդիսանում է առանձնահատուկ յուրաքանչյուր հաշվետիրոջ համար և պարունակում է բնորոշ կոդ (գրանցման ծածկագիր): Դեպո հաշիվն արտացոլվում է հաշվետիրոջ հետ կնքված պայմանագրում:

4. ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐԻ ՊԱՀԱՌՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ

4.1 Պարտատոմսերի պահառության գործունեությունը Պարտատոմսերով հավաստվող իրավունքների գրանցման գործունեությունն է:

4.2 Պարտատոմսերով հավաստված իրավունքների պաշտոնական ամրագրումը, ինչպես նաև այդ իրավունքների փոխանցումը, վերապահումը և սահմանափակումն իրականացվում են երկմակարդակ պահառուական համակարգով՝ Պահառուի և ենթապահառուների մոտ վարվող դեպո հաշիվների վրա պարտատոմսերի վերաբերյալ համապատասխան գրառումներ կատարելու ձևով (միջոցով):

4.3 Պահառուի գործառույթները կատարում է Թողարկողը, իսկ ենթապահառուների գործառույթները՝ Դիլերները և Հայաստանի Հանրապետության պետական պարտատոմսերով ենթապահառուական գործունեություն իրականացնելու իրավունք ունեցող իրավաբանական անձինք:

5. ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐԻ ՏԵՂԱԲԱՇԽՄԱՆ ԿԱՐԳԸ: ԱՃՈՒՐԴ

5.1 Պարտատոմսերի տեղաբաշխումն իրականացվում է փակ աճուրդի միջոցով: Որպես աճուրդի անցկացման ժամ սահմանվում է ժամը 11.00:

5.2 Պարտատոմսերի աճուրդին կարող են մասնակցել Դիլերները:

5.3 Դիլերը Պարտատոմսերի աճուրդին իր անունից իր հաշվին կարող է ներկայացնել մեկ հայտ՝ առավելագույնը քսան մրցակցային առաջարկությամբ՝ նշելով պարտատոմսի անվանական արժեքն ու գինը: Պարտատոմսերի տարեկան եկամտաբերությունը հաշվարկվում է համաձայն հավելված 6-ի:

5.4 Դիլերն աճուրդին մասնակցելու հայտ կարող է ներկայացնել աճուրդի անցկացման օրվան նախորդող աշխատանքային օրվա ժամը 17.00-ից մինչև աճուրդի անցկացման օրվա ժամը 11.00-ը:

5.5 Դիլերի կողմից աճուրդի մասնակցության հայտերը ներկայացվում են էլեկտրոնային հաղորդագրությունների միջոցով՝ Դիլերի մոտ տեղակայված ՍԻԲԻԷՅՆԵՔ համակարգի աշխատանքային կայանից, Թողարկողի կողմից սահմանված ֆորմատներով՝ համաձայն հավելված 7-ի: Դիլերից երկու կամ ավելի հայտ ստանալու դեպքում Համակարգի կողմից ընդունված է համարվում առաջինը ստացված հայտը: Համակարգ մուտքագրված հայտը չի կարող հետ կանչվել, և դրանում փոփոխություններ չեն կարող կատարվել:

5.6 Դիլերի հայտը համակարգ մուտքագրվելու պահին անմիջապես ստուգվում է Համակարգի կողմից: Աճուրդի պայմանների և/կամ առանձին հայտին ներկայացվող սահմանափակումների խախտման դեպքում հայտը մերժվում է, ինչի մասին Դիլերը տեղեկացվում է հատուկ հաղորդագրության միջոցով: Հայտը մերժված լինելու դեպքում Դիլերը կարող է մինչև հայտերի ընդունման համար սահմանված ժամի ավարտը ներկայացնել նոր հայտ:

5.7 Եթե Դիլերը տարբեր տեսակի վճարների հետևանքով (կապի խզում, մասնակցի հսկողության ներքո գործող տեխնիկա ծրագրային ապահովման անսարքություն և այլն) Թողարկողի կողմից սահմանված Համակարգով հայտն ուղարկելու հնարավորություն չունի, ապա

այդ մասին տեղեկացնում է Թողարկողի կողմից լիազորված աշխատակիցներին, և հայտը մուտքագրում է Թողարկողի մոտ տեղադրված հատուկ աշխատանքային կայանից մինչև աճուրդի սկիզբը:

5.8 Եթե աճուրդի օրվա մինչև ժամը 10.50-ը Դիլերների 30%-ը սույն կարգի համաձայն Թողարկողին տեղեկացրել են հայտերի ուղարկման անհնարինության մասին, ապա աճուրդային գործընթացը դադարեցվում է ու այդ մասին անմիջապես տեղեկացվում է Կենտրոնական բանկի նախագահին: Դիլերներին հայտարարվում է աճուրդը վերսկսելու կամ չեղյալ հայտարարելու վերաբերյալ որոշումը:

5.9 Աճուրդի օրվա ժամը 11.00-ին Համակարգն ավտոմատացված եղանակով դադարեցնում է հայտերի ընդունումը:

5.10 Համակարգը ստուգում է Դիլերի դրամական հաշվում բավարար միջոցների առկայությունը: Համապատասխան միջոցների առկայության դեպքում Համակարգն ապահովում է դրանց օգտագործման սահմանափակումը հաշվետիրոջ այլ գործառնությունների համար:

5.11 Աճուրդի պայմաններից շեղումներով լրացված կամ բավարար միջոցներով չապահովված հայտերն աճուրդից հանվում են, իսկ համապատասխան Դիլերներն այդ մասին տեղեկացվում են հատուկ հաղորդագրությունների միջոցով:

5.12 Հայտերի հավաքագրման արդյունքներով կազմվում է հավաքական տեղեկագիր, որը ստորագրվում է Կենտրոնական բանկի Ֆինանսական շուկաներում գործառնությունների վարչության պետի կողմից:

5.13 Թողարկողի կողմից որոշված գնային պայմանները համակարգ մուտքագրվելուց հետո սկսվում է առաջարկությունների բավարարումը: Մրցակցային առաջարկությունների բավարարումն իրականացվում է ամենացածր եկամտաբերությամբ առաջարկություններից սկսած մինչև սահմանային եկամտաբերությամբ որոշված ծավալը: Եթե սահմանային եկամտաբերությամբ բավարարման ենթակա պարտատոմսերի ծավալը գիջում է տվյալ եկամտաբերությամբ առաջարկությունների ծավալը, կատարվում է համամասնական տեղաբաշխում, հակառակ դեպքում բավարարվում է տվյալ սահմանային եկամտաբերությամբ մրցակցային առաջարկությունների ողջ ծավալը:

5.14 Համակարգը հաշվում է տեղաբաշխվող Պարտատոմսերի ծավալն ըստ Դիլերների, ինչպես նաև Թողարկողին փոխանցվելիք դրամական միջոցները և կատարում է դրամական ու դեպո հաշիվներին համապատասխան ծավալով դրամական միջոցների և Պարտատոմսերի փոխանցումները: Դիլերի հայտի պատասխանը փոխանցվում է ՍիԲիԷյնեթ համակարգի միջոցով, իսկ վերջինիս խափանման դեպքում՝ թղթային եղանակով:

5.15 Դիլերները ոչ ուշ, քան աճուրդին հաջորդող աշխատանքային օրվա սկիզբը, ստանում են քաղվածք իրենց դեպո հաշիվներից՝ համաձայն հավելված8-ի, իսկ աճուրդի ավարտից հետո՝ տեղեկատվություն հայտերի պատասխանների մասին (ՀՏ 511):

5.16 Համակարգի կամ կապուղիների երկարատև խափանման դեպքում Դիլերի կողմից հայտը կարող է ներկայացվել թղթային եղանակով՝ փակ ծրարով՝ համաձայն հավելված 9: Թղթային

եղանակով ներկայացված հայտը կարող է ընդունվել մինչև աճուրդի հայտարարված ժամը: __

6. ԵՐԿՐՈՐԴԱՅԻՆ ՇՈՒԿԱՅՈՒՄ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐԻ ՇՐՋԱՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԸ

6.1 Պարտատոմսերի երկրորդային շուկայի մասնակիցներ են՝ Ներդրողները, Դիլերները, Առևտրային բանկերը և Կենտրոնական բանկը: Պարտատոմսերի երկրորդային շուկայի ենթակառուցվածքներն են Պահառուն և Ենթապահառուները:

Կենտրոնական բանկը հաշվառման ենթակա չտեղաբաշխված պարտատոմսերը կարող է օգտագործել հակադարձ ռեպո գործառնությունների իրականացման նպատակով:

6.2 Պարտատոմսերի շրջանառությունը երկրորդային շուկայում Պարտատոմսերի առուվաճառքի (այդ թվում նաև ռեպո/հակադարձ ռեպո) գործարքների իրականացումն է, ինչպես նաև Պարտատոմսերի ազատ առաքումը:

6.3 Երկրորդային շուկայում Պարտատոմսերի շրջանառությունը կատարվում է Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի խորհրդի 2004 թվականի մարտի 30-ի թիվ 75-Ն որոշմամբ հաստատված «Հայաստանի Հանրապետության պետական պարտատոմսերի երկրորդային շուկայում շրջանառության» կարգին համապատասխան:

6.4 Երկրորդային շուկայում առուվաճառքի գործարքների կատարումը դրամով հաշվարկների դեպքում իրականացվում է առաքում վճարման դիմաց սկզբունքով:

6.5 Ենթապահառուների կողմից հաշվառվող պարտատոմսերի և երկրորդային շուկայում իրականացված գործառնությունների վերաբերյալ Կենտրոնական բանկ է ներկայացվում հաշվետվություն:

7. ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐԻ ԳՐԱՎԱԴՐՄԱՆ ԵՎ ՍԱՐՄԱՆ ԿԱՐԳԸ

7.1 Պարտատոմսերի գրավի հետ կապված գործառնություններն իրականացվում են Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի խորհրդի 2004 թվականի մարտի 30-ի թիվ 75-Ն որոշմամբ հաստատված «Հայաստանի Հանրապետության պետական պարտատոմսերի գրավի հետ կապված գործառնությունների իրականացման մասին» կարգի համաձայն:

7.2 Պարտատոմսերի մարումը կատարվում է Թողարկողի կողմից սահմանված մարման օրը՝ մինչև ժամը 12 30-ը: